

Biblioteca Oberta

Guia d'audiovisuals

Ciutats de somni

A
d'Alexandria

Nº 10 Novembre 2005 ©SMB Vila-real

Biblioteca Central. C/ Solades, 25. Tel. 964 52 04 81

e-mail: biblioteca@ajvila-real.es

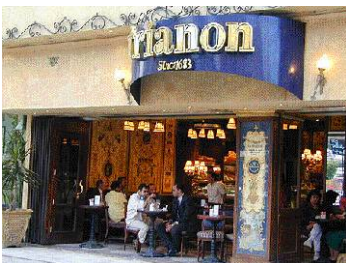
Ciutats de somni: **A** d'**A**lexandria

*“Como dispuesto desde hace tiempo, como un valiente,
Despide, despide a Alejandría que se aleja.
Sobre todo, no te engañes, no digas que fue
un sueño, que tu oído te engañó;”*

C. P. Cavafis, “El dios abandona a Antonio”

L'Alexandria immortalitzada per Cavafis, Durrell i Forster ha desaparegut. Avui més que mai Alexandria és Al-Iskanderya, és a dir, més egípcia, més àrab. És una ciutat decadent que ha perdut molt de l'encant romàntic i aristocràtic que van conèixer aquests autors. No queda pràcticament res de l'esplendorosa capital ptolemàica, gran part d'ella engolida per la Mediterrània. Les mansions colonials gregues i italianes dels immigrants europeus que hi van aterrar durant el segle XIX les trobem avui plenes de brutícia i greixum. Els nostàlgics i també qui vulga emular els personatges del “Quartet d'Alexandria” encara poden visitar edificis emblemàtics, situats la major part en el cor de l'Alexandria moderna, la plaça Saad Zaghlul, com el Cecil Hotel i que inaugurat el 1929, fou utilitzat durant la II Guerra Mundial pel servei secret britànic. Trianon, Athineos i Délices són

tres cafes art déco dels anys vint ubicats també en la mateixa plaça. El café Pastroudis, construït a principis dels segle XX, encara manté l'encant del passat. Era on solia anar el poeta Cavafis però també els antics bohemis. Avui es troba tancat.

Alexandria, situada sobre una franja de 20 km de costa, és el principal port marítim d'Egipte així com la segona ciutat més gran amb uns 4 milions d'habitants. Fou construïda per indicació d'Alexandre el Gran l'any 331 a. de C. per l'arquitecte grec Dinócrates on es trobava l'antiga vila de Rakhotis. A la mort d'Alexandre, els generals es van repartir el territori conquistat i Ptolomeu es va quedar amb Egipte, afincant-se a Alexandria. A poc a poc, la ciutat començà un període de prosperitat en tots

els àmbits. Ràpidament es convertí en un important centre cultural, intel·lectual, econòmic i polític, en una de les capitals més importants de l'antiguitat. Els successors de Ptolomeu I la van embellir amb la construcció de palaus, temples, però sobretot destacaven dos edificis: el far i la biblioteca. El far es trobava en l'illa de Pharos, i era una de les meravelles de l'antiguitat. Tenia una alçada d'uns 135 m i fou construït sota la direcció de l'arquitecte grec Sóstratos de Cnido. A finals dels anys 90 del segle XX, un equip d'arqueòlegs encapçalat pel francès Jean-Yves Empereur van traure del fons del mar carreus de grans dimensions així com diverses estàtues que degueren pertànyer al famós far. Ptolomeu creà també la biblioteca més famosa de l'antiguitat: la biblioteca d'Alexandria. Mils i mils rotllos embolicats en lli formaven el depòsit de saviesa més important de l'època.

Cleopatra VII fou la darrera reina d'Egipte. Després de la derrota naval d'Actium contra el futur emperador Octavi August, Alexandria passà a formar part de l'imperi romà i a partir del segle IV d. de C comença el seu declivi. Napoleó arribà el 1798 trobant-se tan sols una xicoteta població de pescadors d'uns 5000 habitants. La recuperació de la ciutat va tenir lloc amb Mohamed Alí a partir de la dècada de 1820 amb la construcció del canal de Mahmudiyya, que uneix la ciutat amb el Nil i amb el de Suez. La prosperitat de la renascuda Alexandria va atraure a molts europeus seduïts, gran part d'ells, per l'atmosfera decadent que van retratar Durrell, Forster i Cavafis. Europeus que van fugir en la dècada de 1950 quan Gamal Abdel Nasser pren el poder el 1952 i destitueix al rei Faruk, instaurant la república.

Malgrat la gran importància que ha esdevingut en l'antiguitat, Alexandria no es caracteritza per les abundants restes arqueològiques ni monuments històrics. D'aquella gran època, la grecoromana, encara es poden visitar catacumbes com les d'Anfoushi, Kôm-el-Shugafa entre altres, nombroses cisternes, la famosa columna mal anomenada de Pompeu, el teatre romà, així com el Museu Grecoromà on es poden admirar part de la seua història. Recentment, un equip d'arqueòlegs ha tret a la llum la necròpolis de Gabbari, una verdadera ciutat de morts, amb grans hipogeus capaços d'albergar fins 500 enterraments individuals cadascú.

Alexandria no deixa a ningú indiferent, t'agrada o no t'agrada. Avui en dia, és molt recomanable conèixer-la (malgrat els clàxons dels conductors com de la seua perillositat com ocorre per tot l'Egipte i malgrat que quasi cap turoperador l'incloga dins del seus vols), no només per visitar la nova i majestuosa biblioteca, o el fort Qaytbey, o el palau de Montazah del rei Faruk, o els monuments grecoromans. Hi ha moltes coses molt agradables a fer com un passeig per la Corniche des de la nova biblioteca fins al fort Qaytbey, anar a comprar als diferents mercats (fruita, peix i carn), prendre un te amb menta en un cafè o un suc de canya de sucre amb els alexandrins, entre altres.

Les relacions entre Roma i Egipte, més concretament amb la ciutat d'Alexandria, durant les dècades anteriors al naixement de Crist, han estat origen de moltes pel·lícules ambientades en els romanços de la reina Cleopatra amb Juli César primer, i després amb Marc Antoni. La primera producció fou realitzada pel francès Méliès el 1899 (*Cleopâtre*). Tanmateix, d'entre el gran nombre de produccions destaca les següents. La més coneguda és la dirigida per Joseph L. Mankiewicz el 1963 i protagonitzada per Elisabeth Taylor, Richard Burton i Rex Harrison. Aquesta gran història d'amor, poder i traïció va tenir molts imprevistos durant la realització. El rodatge es va posposar infinites vegades per múltiples raons. Elizabeth Taylor va patir meningitis al principi i després pneumònia, fet pel qual li van practicar una traqueotomia d'urgència. La producció es traslladà de Roma a Londres i de Londres a Roma. El 12 de juliol de 1963 es va estrenar amb reaccions generalment poc

favorables, però amb seqüències realment memorables com l'entrada de la reina a Roma. Al final, la pel·lícula va obtenir quatre premis de l'Acadèmia. Aquesta producció no va poder superar en qualitat a la millor versió que és la *Cleopatra* (1934) dirigida per Cecil B. de Mille i protagonitzada per la bella Claudette Colbert.

Anteriorment, el 1917, J. Gordon Edwards realitzà una altra versió amb Theda Bara com a protagonista, la primera vampiresa de la gran pantalla, on la reina egípcia estava representada com una dona seductora i molt exòtica. *César i Cleopatra* (*Caesar and Cleopatra*, 1945) fou dirigida per

Gabriel Pascal i es tracta d'una pel·lícula massa teatral, basada en l'obra de l'escriptor George Bernard Shaw, amb Claude Rains, Vivien Leight i Steward Granger entre altres protagonistes. La coproducció hispanoitaliana *Les legions de Cleopatra* (*Le legioni di Cleopatra*, 1960) no va tenir gens de ressò. Fou dirigida per Vittorio Cottafavi amb Linda Cristal com a Cleopatra, però perquè no fóra cap obstacle per al projecte de la Cleopatra de la 20th Century Fox, la van fer desaparèixer poc després de la seua estrena.

Marco Antonio y Cleopatra (1971) en una de les darreres produccions sobre aquesta temàtica. Dirigida i protagonitzada per Charlton Heston, compta amb actors espanyols com Carmen Sevilla, Fernando Rey i Sancho Gracia, entre altres.

Malgrat que la major part de les produccions que han utilitzat com a escenari real o fictici la ciutat d'Alexandria han tractat sobre les relacions perilloses entre Cleopatra i els romans Juli César i/o Marc Antoni, no hem d'oblidar que també hi ha hagut altres que no tenen res a veure. La més recent és *Alexander* d'Oliver Stone, qui utilitza a Ptolomeu com a fil conductor per narrar-nos la història i l'èpica d'aquest conqueridor. No hem d'oblidar la francesa *Astérix y Cleopatra: Misión Cleopatra*, on els dos herois gals ajuden l'arquitecte a finalitzar la seua obra faraònica.

Ambientades en altres èpoques comptem amb dues produccions més: *Fugitivos del desierto* (*Ice cold in Alex*, 1958) i *Justine* (1969). En el primer, J.L. Thompsom compta l'odissea durant la II Guerra Mundial d'una ambulància enmig del desert de Tobruk amb dos militars anglesos, una infermera i un espia alemany lluitant per sobreviure, qui envejaven arribar a Alexandria per prendre cerveses gelades. *Justine* fou dirigida per George Cukor i està basada en l'obra de Lawrence Durrell. Protagonitzada per Anouk Aimée, Dirk Bogarde i Philippe Noiret entre altres, i

ambientada en l'Alexandria dels anys 30, narra la història de Justine, una prostituta jueva casada amb un poderós banquer que intenta ajudar el seu poble. D'ella s'enamorarà un jove professor anglès que desconeix el seu passat.

FITXES AUDIOVISUALS

Cleopatra

Títol original: Cleopatra

País: EUA

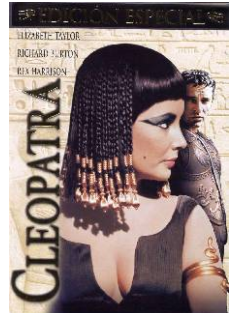
Any de producció: 1963

Director: Joseph L. Mankiewicz

Intèrprets: Elizabeth Taylor, Richard Burton, Rex Harrison

Duració: 233 min.

Sinopsi: Juli César intervé en la guerra civil d'Egipte i s'enamora de Cleopatra. Ell tornarà a Roma acompanyat de Cleopatra, però pel seu assassinat, ella haurà d'abandonar la ciutat i tornar al seu país on posteriorment començarà un romanç amb Marc Antoni.

Cleopatra

Títol original: Cleopatra

País: EUA

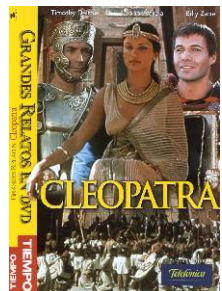
Any de producció: 1999

Director: [Franc Roddam](#)

Intèrprets: Timothy Dalton, Leonor Varela, Billy Zane

Duració: 180 min.

Sinopsi: versió basada en l'obra de Margaret George *Memories de Cleopatra*.

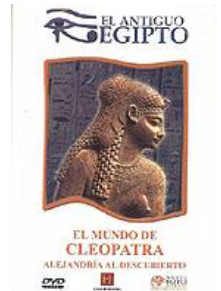

El mundo de Cleopatra. Alejandría al descubierto

Any de producció: 1998

Duració: 120 min.

Sinopsi: Recorregut per l'actual Alexandria amb la finalitat de conèixer com era l'antiga ciutat i descobrir la veritat sobre la reina Cleopatra.

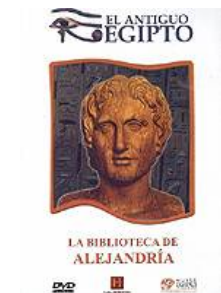

La biblioteca de Alejandría

Any de producció: 1997

Duració: 60 min.

Sinopsi: Història de la més famosa biblioteca de l'antiguitat, des dels començaments de la seua construcció, fins la seua destrucció.

El palacio de Cleopatra. En busca de la leyenda

Any de producció: 2003

Duració: 50 min.

Sinopsi: Campaña d'excavacions arqueològiques subaquàtiques intentant buscar el palau de Cleopatra.

